מסורת השס"ם

אל תתחיל בי שחרית הוא, ראש חודש הוא מוצאי שבת הוא, תנו רבנן לא תנחשו ולא תעונו כנון אלו המנחשים בחולדה בעופות ובדגים: מתני' המחלל את השבת בדבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת: גמ' מכלל דאיכא מידי דחילול שבת הוי ואין חייבין - לא על שגגתו חטאת, ולא על זדונו כרת, תשומין ואליבא דרבי עקיבא, הבערה ואליבא דר' יוסי: מתני' המקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיקללם בשם, קללם בכנוי: ר' מאיר מחייב והכמים פוטרין: גמ' מאן חכמים: ר' מנחם בר' יוסי הוא דתניא ר' מנחם בר' יוסי אומר בנקבו שם יומת מה ת"ל שם לימד על מקלל אביו ואמו שאינו חייב עד שיקללם בשם* תנו רבנן איש מה ת"ל איש איש לרבות בת, טומטום, ואנדרוגינוס אשר יקלל את אביו ואת אמו אין לי אלא אביו ואמו, אביו שלא אמו, אמו שלא אביו - מניין ת"ל אביו ואמו קילל דמיו בו אביו קילל אמו קילל דברי רבי יאשיה רבי יונתן אומר משמע שניהן כאחד ומשמע אחד בפני עצמו עד שיפרט לך הכתוב יחדיו, מות יומת בסקילה - אתה אומר בסקילה או אינו אלא באחת מכל מיתות האמורות בתורה? נאמר כאן דמיו בו ונאמר להלן דמיהם בם מה להלן בסקילה אף כאן בסקילה

עונש שמענו אזהרה מניין ת"ל אלהים לא תקלל וגו' אם היה אביו דיין הרי הוא בכלל אלהים לא תקלל ואם היה אביו נשיא הרי הוא בכלל* ונשיא בעמך לא תאור, אינו לא דיין ולא נשיא מניין? אמרת הרי אתה דן בנין אב משניהן: לא ראי נשיא כראי דיין ולא ראי דיין כראי נשיא לא ראי דיין כראי נשיא שהרי דיין אתה מצווה על הוראתו כראי נשיא שאי אתה מצווה על הוראתו ולא ראי נשיא כראי דיין שהנשיא אתה מצווה על המראתו כראי דיין שאי אתה מצווה על המראתו - הצד השוה שבהם שהן בעמך ואתה מוזהר על קללתן אף אני אביא אביך שבעמך ואתה מוזהר על קללתו, להצד השוה שבהן שכן גדולתן גרמה להן ת"ל לא תקלל חרש באומללים שבעמך הכתוב מדבר, לחרש שכן חרישתו גרמה לו, נשיא ודיין יוכיחו, לנשיא ודיין שכן גדולתן גרמה להן חרש יוכיח* וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהן בעמך ואתה מוזהר על קללתן אף אני אביא אביך שבעמך ואתה מוזהר על קללתו, לצד השוה שבהן שכן משנין, אלא א"כ נכתוב קרא: או אלהים וחרש, או נשיא וחרש אלהים למה לי אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לאביו הניחא למאן דאמר אלהים חול אלא למאן דאמר קודש מאי איכא למימר? דתניא אלהים חול דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר אלהים קודש ותניא רבי אליעזר בן יעקב אומר אזהרה למברך את השם מניין תלמוד לומר אלהים לא תקלל, למ"ד אלהים חול גמר קודש מחול, למ"ד אלהים קודש גמרינן חול מקודש, בשלמא למ"ד אלהים חול, גמר קודש מחול, אלא למ"ד אלהים קודש גמר חול מקודש דילמא אקודש אזהר ארחול לא אזהר? א"כ לכתוב קרא לא תקל, מאי

עין משפט נר מצוה

קפו א מיי' פ"ז מ"ל מסל' ע"ז הלכה ד וסמג לאוין נ ומ"ע יד פי' קפט סניף ג:

קפו ב מיי' פ"ח מסל' שבת הלכה ח סמג לאוין שם:

[ומי' היסב סוגיא דשבת קדה. הכי קאמר דבר שחייבין על שגגתו חטאת חייבין על זדונו סקילה ומי' תוס' שבת ו: סד"ה הא קמ"ל]

קפח ג ד מיי' פ"ט מסל' מחרים הל' ב סמג לאוין לד תוס"ע י"ד סימן רמח סעי' ח:

קפט ה מיי' שם הל"ח:

קצ ו מיי' פ"ו שם הל' ב סמג שם תוס"ע שם:

קצא ו מיי' פכ"ז מהל' סנהדרין הלכה ח סמג לאוין רפ תוס"ע מ"מ פי' כז סניף ח:

קצב ח מיי' פ"ה מסל' ממרים הלכה ד ופ"ב הל"ב:

קצג ט מיי' פכ"ו מהל' מלכים סנהדרין הלכה ח:

גליון השס"ם

גמ' נכתוב קרא לא אלהים וחרש. קשה דהא איכא קרא דנשיא למלקות דעל לימוד בתה פלד אין מזהירין ומיין בתוכת תורת חסד פי' ר"ה: רש"י ד"ה בנקבו וכו' עד שיכרך שם בשם. קשה לי הא ממילא לדידהו מקלל אביו ואמו אינו חייב עד שיכרך בשם המיוחד בקל"ו בלא מברך בשם בכינוי פטור קל"ו למקלל אביו בכינוי ולמ"ש תוס' ד"ה גמר וכו' דבשר ודם חמור דמתניי' אבל הספר"ג מלאוין אות מ' כתב לתרץ הא דנסתפק משה רבינו במברך בשם ולא למד בקל"ו ממקלל אביו דדלמא כיון דחמיר לא סגי ליה בכפ רה. ח"כ תקשי כל"ל דלפשוט שפיר יש לומר מקלל אביו בכינוי ממברך בשם בכינוי דהא בזה לא שייך לומר דלמא מברך בשם בכינוי פטור משום דחמיר ולא סגי ליה בכפרה דהא אפילו במקלל בשם שמיוחד דחמור יותר סגי ליה בכפרה ול"ע:

נוסא אחרת מקלל אביו ואמו - ר' חיים בן שם אות מקלל הרבה א'

נוסא (מאוכ) אביו מבין מקלל אביו ואמו - אי אפשר קולל: נוסא ב - ב"ן כ - חכ"ל

מבנה

◇ ביבות

[נעיל נג. שבת קנ:ס"ש ודי' קד.]

[שם קנג.]

[שבועות לפ.]

שבועות לו.

[מילוקין פג.]

[ויקרא רב: לב ובנוקב טמ ר' אות יומת דעיקר יגאמו בו כל דאדם בעל באאבת הנקבו טמ יומת]

[נקמן פס:]

[ויקרא רב: בי אוש אוש ר' אומר מקלל את אביו ואת אמו אות יומת כ"מ נד: פס: נקמן פס: שבועות כז. חולין מח: מנחות נ: נא. יומא מ:]

[נעיל מד. בריאות ה.]

כ"מ מח:

[קידושין פ: כא. וז"ל]

[מס' סופרים פ"ד ס"ה]

* סוגייא לטמ דלעיל בר' לטאוב על נשא דיקיאב. המוקן בר' דאיאב מוכא בר' דאיות: חזל - קיבוט

עמך: בשומלנים* בשפלים כמו היהודים האמלנים בכם' עזרא (נחמיה ג) : פרשותו גרמה לו · מתוך שהוא שפל הזהיר עליו הכתוב שלא תבזהו ולא תגערהו מפני שעתן לריבו על לבו ומיגר על שפלותו : שכן משונין · משחר ב"ח אלו לחמלנות ואלו לגדולה וקי"ל בשחיטת חולין (דף קסו:) כל מה הלד פרכין כל דהוא כגון שכן משונין דאיכו לד חמור דאי לד חמור פריך לאו פירכא היא דאכיו נמי אית ביה לד חמור שהוקש בכבוד המקום : פ"ג פ"ב נכתוב אלהים וחרש או נשיא וחרש : פי' אלא לא אחיא אביו בבנין אב אלא בתם אינו ענין בהצד השוה לא ראי דיין שהוא גדול שאתה מצוה על הוראתו כראי חרש שאי אתה מצווה על הוראתו ולא ראי חרש שפלותו גרמה לו כראי דיין שאין שפלותו גרמה לו הצד השוה שבהן שהן בעמך אף אני אביא והכא ליכא למיפרך שכן משונין דהא נשיא נמי משונה הוא : אלא נשיא וחרש · וניתי דיין מיניה : אלהים חול · דהא אלהים דהכא חול הוא ולאחרים דיין אחת : אלא נאמר דאמר קודש · וכאן הזהיר על ברכת השם מאי איכא למימר אין כאן קרא יחידא : ומשמי מאן דאמר אלהים חול על כראיך גמר קודש מחול דהא לא אתכאן אזהרה לברכת השם אלא מהכא הלכך מאן דאמר קודש גמר נמי חול מקודש ויש כאן אזהרה לדיין דליף לה מאזהרה דקדש וקס"ד כמה מליט גמר ומשום הכי פריך דילמא לקודש לא אזהר אחול לא אזהר הזהיר :

לא

מאי לא תקלל ש"מ תרתי · ומקלל חבירו גמרינן לו מחב ונשיא לו מחב וחרש דליכא למפרך שכן משויים לחביו אינו משווה לא"ג דבפ' שבועת העדות (שבועות דף לו· ושם ד"ה מקלל) משמע דמחרש לחוליה גמר לה וא"ת וניגמר חביו ממקלל עצמו וחרש דבפרק שבועת העדות (שם) גמרינן ממקלל עצמו מדכתיב השמר לך ושמור נפשך ויש לומר דאי לאו דאשכחן חביו דגמרינן מיניה חבירו לא היה גמרינן בעצמו מה שלא מצינו שאסור בחבירו:

עד שיהיו שניהם שוין · פ"ה בני עושין וקשה תקשה לרבנן דמחייבין אפי' סקילה וי"ל דלרבנן ניחא דדייק בסקילה כנערה המאורסה דלא ק"ל מומתו גם שניהם דבנשואה כתיב אבל לר"מ דדייק כנשואה בחנק ה"ל למפטריה מהאי קרא והשתא בין לר"מ בין לרבנן בנשואה פטור ומתני' דמייתי לעיל (דף כה:) וחייבין עליה משום אשת איש לא אתיא כוותייהו א"כ כרבנן ובארוסה ומיהו כיון דדייקינן לעיל אפי' בהמה כל שכן נשואה אלא כו' יומתן אתיא כיון דלא מוקי גם שניהם אלא למעוטי מעשה הורדום ועוד י"ל דלרבנן כיון דאין דינם משתנה בשביל קטנות מסתברא שפיר לאוקומי גם שניהם לדרשה אחריתי ומתני' דלעיל כרבנן אבל לר"מ דמשתנה דינו מסקילה לחנק בקטנה לארוסה סברא הוא דבנשואה דרשינן גם שניהם לפטור לגמרי ור"מ מפרש דלא קאמר שניהן שוין בני עושין אלא שוין במיתה אחת והשתא לרבנן דבא על הקטנה בסקילה שפיר כיון דאם היתה היא בת עושין היו שוין במיתה אחת אבל לר"מ בא על הקטנה בחנק דאם היתה בת עושין היתה בסקילה ואין זה שוין במיתה אחת א"כ נשואה קטנה לכ"ע במיתה אחת שוין וא"ת בת כהן שהיא בשריפה ובועלה בחנק ליפטריה לגמרי כיון דאין שניהם שוין במיתה אחת וי"ל דלמפטר לגמרי לא אפשר משום דדרשינן *לגבי זוממים לעשות לאחיו ולא לאחיותו:

מעשה חידודין · קשה דבפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נה:) משמע דלא בעי קרא דפריך פשיטא פריטתא קאמר רחמנא ולגירסת הספרים מעשה הורדום נמי קשה דהוא ממעט מדכתיב (ויקרא יט) שכבת זרע פרט למשמש מתה*: **ודאי** לבדו מאי דרשי ביה לכדתניא · וא"ת הא ר"מ אית ליה הך ברייתא דקתני מתני' הראשון בסקילה והשני בחנק ש"מ שמיע רב לימא ליה ומת האיש הא לר"מ מיבעי ליה לאידך דרשה ויש לומר דתרתי שמעת מינה: רבינא

לגמרי, איהו מיהא מיחייב: **שניהם שוין**: **למעוטי מעשה חידודין** · מחדד ומקשה אבערה מבחוץ דהוא נהנה והיא אינה נהנית להכי כתיב שניהם שניהם שוין נהנין, ומיהו אלא כדרכה אף על גב דהיא אינה נהנית, ממשכבי אשה איתרבאי לחיובא: **גם כלום הוא** · ולא אילטריך למעוטי, ואיכא דאמרי מעשה הורדום (נגע בחמה דף ג:) שהמיטה שכבו שניהם בדבש: **ופליגי סיפא בטולה** · שבאו כולם אלא כדרכה: **ובולן בחנק** · דגבי סקילה לבדו כתיב וקרא יתירא הוא למעוטי כי האי גוונא דאף על גב דקרינא ביה בתולה אין בסקילה אלא אחד מהם אותו שבכב עמה לבדו דהייט דאשון שביאתו היתה יחידית: **רי אומר** · כי תחל לשון התלה ולקמיה מפרש לה: **דרבי ישמעאל** · ברים פירקין: **אם התלה ביאתם בזונות** · שזו היא ביאה ראשונה שנבעלה: **כי פשט** · מה מצינו בנערה המאורסה שיצאה מחנק לסקילה ולא יצאה אלא בביאה ראשונה וכתיב לבדו למעוטי שני אף בת כהן לא נשתנית מיתתה אלא בביאה ראשונה הלכך בנערה בתולה והיא ארוסה הכתוב מדבר: **כר"מ ס"ל**. דאמר בת כהן נשואה לכשר בשריפה אבל נשואה לאחד מן הפסולין שנתחללה משעת נשואין שוב אינה אלא בחנק והאי תחלה דקאמר רבי ה"ק אם זו תחלת חילולה בשריפה ואם לא בחנק: **ומאי וכן** · הכא לא קפיד אלא אתחלת חלול ולא אתחלת ביאה והתם אתחלת ביאה נמי קפיד: סימנא

לא תקלל · שמי קללות במשמע ואלהים נמי ב' לשונות יש בו הלכך לא תקלל דרשינן אתרווייהו: **מתני'** מינו מייב · סקילה: **עד שתהא נערה** · אבל קטנה שקדשה אביה, הבא עליה בקטנותה ליכא בסקילה, ופלוגתא דתנאי היא איכא למ"ד בחנק ואיכא למ"ד תורה אור פטור לגמרי: **בתולה** · ולא נשואה ואפילו נכנסה לחופה ולא נבעלה דקרינא ביה בתולה מיהו לא קרינא ביה מאורסה: **ובין בביתו אביה** · למעוטי מסרה האב לשלוחי הבעל וזיקתה בדרך: **בא עליה שניהם** · ועדיין היא בתולה כגון שבאו עליה אלא כדרכה: **הראשון בסקילה** · למשכבי אשה כתיב (ויקרא יח): **והשני בחנק** · דנבעלה היא והא סמכא רבי היא דאמר כדרכה נפקא ליה מכלל בתולה לקמן: **גמ' מ"ר נערה ולא בוגרת**. אקרא קאי כי תהיה נערה בתולה מאורסה וגו' (דברים כב) וסקילה כתיבא התם "נערה" = משמע שהי שערות עד שיבבה שחור על הלבן ואין בין נערות לבגרות אלא ו' חדשים בלבד: **בין אביה** · בפרשת מוציא שם רע כתיב (שם) לזעות בית אביה והתם נמי סקילה כתיבא: **זו דברי ר"מ** · אמתניתין קאי דקתני "עד שתהא נערה" ומשמע למעוטי קטנה זו דברי ר"מ דאמר בכתובות באלו נערות (דף כט·) קטנה אין לה קנס חמשים כסף דנערה דוקא כתיב ולא קטנה הלכך גבי נערה המאורסה אין קטנה במשמע: **אבל חכמים** · שנחלקו עליו ואמרו יש קנס במקום מכר חולקין עליו אף כאן ואומרים קטנה ארוסה בסקילה ולא מיעט הכתוב אלא בוגרת: **דילמא** · למעוטי בוגרת ותו לא אתא למעוטי מידי: **מ"ל**. מ"ל האי "עד שתהא נערה" אלא ליפלא משמע בהדיא למעוטי קטנה דהכי משמע ליה חייב בקטנותה עד שתגדיל ותהא נערה ואם למעוטי בוגרת לחודא אתא הכי איבעיא ליה למתני' ליה חייב אלא על נערה בתולה וכו': **ותו לא מידי** · אין עוד להקניע בדבר דודאי מתני' ר"מ היא: **לר"מ** · דאוקמה למתני' דממעט קטנה אליבא: **נגמרי קא ממעט ליה** · דפטרינן ליה לגברא ממיתה הואיל והיא פטורה דלא בת עושין היא ולא קרינן בה ומתו גם שניהם" דכתיב גבי שוכב עם אשה בעולת בעל: **לו דילמא מסקילה ממעט ליה** · אבל חנק מחייבי: **שפיר** · רב: **וגימא ליה ומת האיש השוכב עם האשה לבדו** · בארוסה כתיב ואם בשדה ימצא האיש את הנערה המאורסה והחזיק בה האיש ושכב עמה ומת האיש אשר שכב עמה "לבדו" למה לי אילימא למעוטי לדידה הא בהדיא כתיב ולנערה לא תעשה דבר אלא להביא את הבא על הקטנה מדעתה ואמ"ג דפטור דידה לאו משום אונס אלא משום קטנות דאיהי לאו בת עושין

מסורת השס

מאי "לא תקלל" ש"מ תרתי: **מתני'** *"הבא על נערה המאורסה אינו חייב עד שתהא נערה בתולה מאורסה והיא בביתו אביה באו עליה שניהם הראשון בסקילה והשני בחנק: **גמ'** תנו רבנן *"נערה" יולא בוגרת "בתולה" ולא בעולה "מאורסה" ולא נשואה "בבית אביה" פרט לשמסר האב לשלוחי הבעל אמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים נערה המאורסה אפי' קטנה במשמע א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ממאי דמתני' ר"מ היא ולמעוטי קטנה גמי דילמא רבנן היא ולמעוטי בוגרת ותו לא? א"ל האי "אינו חייב" עד שתהא נערה בתולה מאורסה "אינו חייב" אלא על נערה בתולה מאורסה מיבעי ליה, *ותו לא מידי. בעא מיניה ר' יעקב בר אדא מרב בא על הקטנה מאורסה לר"מ מהו? לגמרי ממעיט ליה או מסקילה ממעיט ליה? א"ל מסתברא מסקילה ממעיט ליה, והכתיב "ומתו גם שניהם" עד שיהו שניהן שוין? שתיק רב, אמר שמואל מאי טעמא שתיק רב ונימא ליה "ומת האיש אשר שכב עמה לבדו כתנאי "ומתו גם שניהם" *עד שיהו שניהן שוין דברי ר' יאשיה רבי יונתן אומר "ומת האיש אשר שכב עמה לבדו" ואידך ההיא "ומתו גם שניהם" מאי דריש ביה? אמר רבא למעוטי מעשה *חידודים ואידך מעשה חידודים לאו כלום היא, ואידך האי "לבדו" מאי דריש ביה? *כדתניא באו עליה עשרה בני אדם ועדיין היא בתולה כולם בסקילה אומר הראשון בסקילה ובולן בחנק תנו רבנן "ובת אישה" כהן כי תחל לזנות "רבי אומר "ומת" הוא אומר "ומת האיש אשר שכב עמה לבדו" מאי קאמר? אמר רב הונא בריה דרב יהושע רבי בר' ישמעאל סבירא ליה *דאמר ארוסה יצאה לשריפה ולא נשואה והכי קאמר אם תחילת ביאה בזונות בשריפה, ואידך בחנק מאי וכן? כי התם מה התם בתחילת ביאה קמשתעי קרא הכא נמי בתחילת ביאה קמשתעי קרא, אמר ליה רב ביבי בר אביי מר לא הכי אמר ומנו רב יוסף ר' בר' מאיר ס"ל דאמר *נשואה לאחד מן הפסולין מיתתה בחנק והכי קאמר אם תחילה אחלתה בזונות בשריפה, ואידך בחנק ומאי "וכן"?

סימנא

נ"ל מקלל · שמי קללות במשמע ואלהים נמי ב' לשונות יש בו הלכך לא תקלל דרשינן אתרווייהו: **מתני'** מינו מייב · סקילה: **עד שתהא נערה** · אבל קטנה שקדשה אביה, הבא עליה בקטנותה ליכא בסקילה, ופלוגתא דתנאי היא איכא למ"ד בחנק ואיכא למ"ד תורה אור פטור לגמרי: **בתולה** · ולא נשואה ואפילו נכנסה לחופה ולא נבעלה דקרינא ביה בתולה מיהו לא קרינא ביה מאורסה: **ובין בביתו אביה** · למעוטי מסרה האב לשלוחי הבעל וזיקתה בדרך: **בא עליה שניהם** · ועדיין היא בתולה כגון שבאו עליה אלא כדרכה: **הראשון בסקילה** · למשכבי אשה כתיב (ויקרא יח): **והשני בחנק** · דנבעלה היא והא סמכא רבי היא דאמר כדרכה נפקא ליה מכלל בתולה לקמן: **גמ' מ"ר נערה ולא בוגרת**. אקרא קאי כי תהיה נערה בתולה מאורסה וגו' (דברים כב) וסקילה כתיבא התם "נערה" = משמע שהי שערות עד שיבבה שחור על הלבן ואין בין נערות לבגרות אלא ו' חדשים בלבד: **בין אביה** · בפרשת מוציא שם רע כתיב (שם) לזעות בית אביה והתם נמי סקילה כתיבא: **זו דברי ר"מ** · אמתניתין קאי דקתני "עד שתהא נערה" ומשמע למעוטי קטנה זו דברי ר"מ דאמר בכתובות באלו נערות (דף כט·) קטנה אין לה קנס חמשים כסף דנערה דוקא כתיב ולא קטנה הלכך גבי נערה המאורסה אין קטנה במשמע: **אבל חכמים** · שנחלקו עליו ואמרו יש קנס במקום מכר חולקין עליו אף כאן ואומרים קטנה ארוסה בסקילה ולא מיעט הכתוב אלא בוגרת: **דילמא** · למעוטי בוגרת ותו לא אתא למעוטי מידי: **מ"ל**. מ"ל האי "עד שתהא נערה" אלא ליפלא משמע בהדיא למעוטי קטנה דהכי משמע ליה חייב בקטנותה עד שתגדיל ותהא נערה ואם למעוטי בוגרת לחודא אתא הכי איבעיא ליה למתני' ליה חייב אלא על נערה בתולה וכו': **ותו לא מידי** · אין עוד להקניע בדבר דודאי מתני' ר"מ היא: **לר"מ** · דאוקמה למתני' דממעט קטנה אליבא: **נגמרי קא ממעט ליה** · דפטרינן ליה לגברא ממיתה הואיל והיא פטורה דלא בת עושין היא ולא קרינן בה ומתו גם שניהם" דכתיב גבי שוכב עם אשה בעולת בעל: **לו דילמא מסקילה ממעט ליה** · אבל חנק מחייבי: **שפיר** · רב: **וגימא ליה ומת האיש השוכב עם האשה לבדו** · בארוסה כתיב ואם בשדה ימצא האיש את הנערה המאורסה והחזיק בה האיש ושכב עמה ומת האיש אשר שכב עמה "לבדו" למה לי אילימא למעוטי לדידה הא בהדיא כתיב ולנערה לא תעשה דבר אלא להביא את הבא על הקטנה מדעתה ואמ"ג דפטור דידה לאו משום אונס אלא משום קטנות דאיהי לאו בת עושין לגמרי, איהו מיהא מיחייב: **שניהם שוין**: **למעוטי מעשה חידודין** · מחדד ומקשה אבערה מבחוץ דהוא נהנה והיא אינה נהנית להכי כתיב שניהם שניהם שוין נהנין, ומיהו אלא כדרכה אף על גב דהיא אינה נהנית, ממשכבי אשה איתרבאי לחיובא: **גם כלום הוא** · ולא אילטריך למעוטי, ואיכא דאמרי מעשה הורדום (נגע בחמה דף ג:) שהמיטה שכבו שניהם בדבש: **ופליגי סיפא בטולה** · שבאו כולם אלא כדרכה: **ובולן בחנק** · דגבי סקילה "לבדו" כתיב וקרא יתירא הוא למעוטי כי האי גוונא דאף על גב דקרינא ביה בתולה אין בסקילה אלא אחד מהם אותו שבכב עמה לבדו דהייט דאשון שביאתו היתה יחידית: **רי אומר** · כי תחל לשון התלה ולקמיה מפרש לה: **דרבי ישמעאל** · ברים פירקין: **אם התלה ביאתם בזונות** · שזו היא ביאה ראשונה שנבעלה: **כי פשט** · מה מצינו בנערה המאורסה שיצאה מחנק לסקילה ולא יצאה אלא בביאה ראשונה וכתיב "לבדו" למעוטי שני אף בת כהן לא נשתנית מיתתה אלא בביאה ראשונה הלכך בנערה בתולה והיא ארוסה הכתוב מדבר: **כר"מ ס"ל**. דאמר בת כהן נשואה לכשר בשריפה אבל נשואה לאחד מן הפסולין שנתחללה משעת נשואין שוב אינה אלא בחנק והאי תחלה דקאמר רבי ה"ק אם זו תחלת חילולה בשריפה ואם לא בחנק: **ומאי וכן** · הכא לא קפיד אלא אתחלת חלול ולא אתחלת ביאה והתם אתחלת ביאה נמי קפיד: סימנא

מסורת השס

מאי לא תקלל ש"מ תרתי · ומקלל חבירו גמרינן לו מחב ונשיא לו מחב וחרש דליכא למפרך שכן משויים לחביו אינו משווה לא"ג דבפ' שבועת העדות (שבועות דף לו· ושם ד"ה מקלל) משמע דמחרש לחוליה גמר לה וא"ת וניגמר חביו ממקלל עצמו וחרש דבפרק שבועת העדות (שם) גמרינן ממקלל עצמו מדכתיב השמר לך ושמור נפשך ויש לומר דאי לאו דאשכחן חביו דגמרינן מיניה חבירו לא היה גמרינן בעצמו מה שלא מצינו שאסור בחבירו:

עד שיהיו שניהם שוין · פ"ה בני עושין וקשה תקשה לרבנן דמחייבין אפי' סקילה וי"ל דלרבנן ניחא דדייק בסקילה כנערה המאורסה דלא ק"ל מומתו גם שניהם דבנשואה כתיב אבל לר"מ דדייק כנשואה בחנק ה"ל למפטריה מהאי קרא והשתא בין לר"מ בין לרבנן בנשואה פטור ומתני' דמייתי לעיל (דף כה:) וחייבין עליה משום אשת איש לא אתיא כוותייהו א"כ כרבנן ובארוסה ומיהו כיון דדייקינן לעיל אפי' בהמה כל שכן נשואה אלא כו' יומתן אתיא כיון דלא מוקי גם שניהם אלא למעוטי מעשה הורדום ועוד י"ל דלרבנן כיון דאין דינם משתנה בשביל קטנות מסתברא שפיר לאוקומי גם שניהם לדרשה אחריתי ומתני' דלעיל כרבנן אבל לר"מ דמשתנה דינו מסקילה לחנק בקטנה ארוסה סברא הוא דבנשואה דרשינן גם שניהם לפטור לגמרי ור"מ מפרש דלא קאמר שניהן שוין בני עושין אלא שוין במיתה אחת והשתא לרבנן דבא על הקטנה בסקילה שפיר כיון דאם היתה היא בת עושין היו שוין במיתה אחת אבל לר"מ בא על הקטנה בחנק דאם היתה בת עושין היתה בסקילה ואין זה שוין במיתה אחת א"כ נשואה קטנה לכ"ע במיתה אחת שוין וא"ת בת כהן שהיא בשריפה ובועלה בחנק ליפטריה לגמרי כיון דאין שניהם שוין במיתה אחת וי"ל דלמפטר לגמרי לא אפשר משום דדרשינן *לגבי זוממים לעשות לאחיו ולא לאחיותו:

מעשה חידודין · קשה דבפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נה:) משמע דלא בעי קרא דפריך פשיטא פריטתא קאמר רחמנא ולגירסת הספרים מעשה הורדום נמי קשה דהוא ממעט מדכתיב (ויקרא יט) שכבת זרע פרט למשמש מתה*: **ודאי** לבדו מאי דרשי ביה לכדתניא · וא"ת הא ר"מ אית ליה הך ברייתא דקתני מתני' הראשון בסקילה והשני בחנק ש"מ שמיע רב לימא ליה ומת האיש הא לר"מ מיבעי ליה לאידך דרשה ויש לומר דתרתי שמעת מינה: רבינא

נ"ל מקלל · שמי קללות במשמע ואלהים נמי ב' לשונות יש בו הלכך לא תקלל דרשינן אתרווייהו: **מתני'** מינו מייב · סקילה: **עד שתהא נערה** · אבל קטנה שקדשה אביה, הבא עליה בקטנותה ליכא בסקילה, ופלוגתא דתנאי היא איכא למ"ד בחנק ואיכא למ"ד תורה אור פטור לגמרי: **בתולה** · ולא נשואה ואפילו נכנסה לחופה ולא נבעלה דקרינא ביה בתולה מיהו לא קרינא ביה מאורסה: **ובין בביתו אביה** · למעוטי מסרה האב לשלוחי הבעל וזיקתה בדרך: **בא עליה שניהם** · ועדיין היא בתולה כגון שבאו עליה אלא כדרכה: **הראשון בסקילה** · למשכבי אשה כתיב (ויקרא יח): **והשני בחנק** · דנבעלה היא והא סמכא רבי היא דאמר כדרכה נפקא ליה מכלל בתולה לקמן: **גמ' מ"ר נערה ולא בוגרת**. אקרא קאי כי תהיה נערה בתולה מאורסה וגו' (דברים כב) וסקילה כתיבא התם "נערה" = משמע שהי שערות עד שיבבה שחור על הלבן ואין בין נערות לבגרות אלא ו' חדשים בלבד: **בין אביה** · בפרשת מוציא שם רע כתיב (שם) לזעות בית אביה והתם נמי סקילה כתיבא: **זו דברי ר"מ** · אמתניתין קאי דקתני "עד שתהא נערה" ומשמע למעוטי קטנה זו דברי ר"מ דאמר בכתובות באלו נערות (דף כט·) קטנה אין לה קנס חמשים כסף דנערה דוקא כתיב ולא קטנה הלכך גבי נערה המאורסה אין קטנה במשמע: **אבל חכמים** · שנחלקו עליו ואמרו יש קנס במקום מכר חולקין עליו אף כאן ואומרים קטנה ארוסה בסקילה ולא מיעט הכתוב אלא בוגרת: **דילמא** · למעוטי בוגרת ותו לא אתא למעוטי מידי: **מ"ל**. מ"ל האי "עד שתהא נערה" אלא ליפלא משמע בהדיא למעוטי קטנה דהכי משמע ליה חייב בקטנותה עד שתגדיל ותהא נערה ואם למעוטי בוגרת לחודא אתא הכי איבעיא ליה למתני' ליה חייב אלא על נערה בתולה וכו': **ותו לא מידי** · אין עוד להקניע בדבר דודאי מתני' ר"מ היא: **לר"מ** · דאוקמה למתני' דממעט קטנה אליבא: **נגמרי קא ממעט ליה** · דפטרינן ליה לגברא ממיתה הואיל והיא פטורה דלא בת עושין היא ולא קרינן בה ומתו גם שניהם" דכתיב גבי שוכב עם אשה בעולת בעל: **לו דילמא מסקילה ממעט ליה** · אבל חנק מחייבי: **שפיר** · רב: **וגימא ליה ומת האיש השוכב עם האשה לבדו** · בארוסה כתיב ואם בשדה ימצא האיש את הנערה המאורסה והחזיק בה האיש ושכב עמה ומת האיש אשר שכב עמה "לבדו" למה לי אילימא למעוטי לדידה הא בהדיא כתיב ולנערה לא תעשה דבר אלא להביא את הבא על הקטנה מדעתה ואמ"ג דפטור דידה לאו משום אונס אלא משום קטנות דאיהי לאו בת עושין לגמרי, איהו מיהא מיחייב: **שניהם שוין**: **למעוטי מעשה חידודין** · מחדד ומקשה אבערה מבחוץ דהוא נהנה והיא אינה נהנית להכי כתיב שניהם שניהם שוין נהנין, ומיהו אלא כדרכה אף על גב דהיא אינה נהנית, ממשכבי אשה איתרבאי לחיובא: **גם כלום הוא** · ולא אילטריך למעוטי, ואיכא דאמרי מעשה הורדום (נגע בחמה דף ג:) שהמיטה שכבו שניהם בדבש: **ופליגי סיפא בטולה** · שבאו כולם אלא כדרכה: **ובולן בחנק** · דגבי סקילה "לבדו" כתיב וקרא יתירא הוא למעוטי כי האי גוונא דאף על גב דקרינא ביה בתולה אין בסקילה אלא אחד מהם אותו שבכב עמה לבדו דהייט דאשון שביאתו היתה יחידית: **רי אומר** · כי תחל לשון התלה ולקמיה מפרש לה: **דרבי ישמעאל** · ברים פירקין: **אם התלה ביאתם בזונות** · שזו היא ביאה ראשונה שנבעלה: **כי פשט** · מה מצינו בנערה המאורסה שיצאה מחנק לסקילה ולא יצאה אלא בביאה ראשונה וכתיב "לבדו" למעוטי שני אף בת כהן לא נשתנית מיתתה אלא בביאה ראשונה הלכך בנערה בתולה והיא ארוסה הכתוב מדבר: **כר"מ ס"ל**. דאמר בת כהן נשואה לכשר בשריפה אבל נשואה לאחד מן הפסולין שנתחללה משעת נשואין שוב אינה אלא בחנק והאי תחלה דקאמר רבי ה"ק אם זו תחלת חילולה בשריפה ואם לא בחנק: **ומאי וכן** · הכא לא קפיד אלא אתחלת חלול ולא אתחלת ביאה והתם אתחלת ביאה נמי קפיד: סימנא